

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė*(COM (2020) 408 final – 2020/0104 (COD))***Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė***(COM (2020) 409 final – 2020/0103 (COD))**(2020/C 364/18)*Pagrindinis pranešėjas **Dimitris DIMITRIADIS**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Sąjungos Taryba, 2020 6 10 Europos Parlamentas, 2020 6 17
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 175 straipsnio 3 dalis ir 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius
Priimta plenarinėje sesijoje	2020 7 16
Plenarinė sesija Nr.	553
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	208/4/4

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK palankiai vertina siūlomą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (toliau – Priemonė) ⁽¹⁾.

1.2. Be ekonominio aspekto, Europos Komisijos pasiūlymu taip pat iš esmės skatinama stiprinti ir vienyti Europos šeimą, nes taip didinamas valstybių narių solidarumas ir bendradarbiavimas.

1.3. Europos Komisijos pasiūlymas, be kita ko, įrodo, kad Europos Sąjunga, jeigu esama tinkamos politinės valios, gali veiksmingai įveikti dideles krizes, rasti rimtus ir patikimus sprendimus ir pasiekti būtinus ir realistiškus kompromisus, galiausiai iš esmės prisidėdama prie Europos idealo propagavimo.

1.4. ESRK mano, kad pagal Priemonę turėtų būti remiamas perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ir skaitmeninės ekonomikos naudojant priemonės „Next Generation EU“ ⁽²⁾ lėšas, kad būtų sumažintas socialinis ir ekonominis perėjimo poveikis labiausiai nukentėjusiuose regionuose.

1.5. Atsižvelgiant į COVID-19 krizę, būtinybė užtikrinti tvarų, ekologišką ir skaitmeninį atsigavimą tapo dar aktualesnė, kaip ir būtinybė remti pažeidžiamiausius regionus.

⁽¹⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė COM(2020) 408 *final*, 2020 5 28.

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES biudžetas Europos ekonomikos gaivinimo planui įgyvendinti“, COM(2020) 442 *final*.

1.6. EESRK jau yra aiškiai nurodęs, kad jis „pasisako už tvirtą Reformų rėmimo programos ⁽³⁾ ir Europos semestro ⁽⁴⁾ sąsają“. Todėl valstybių narių pateiktais planais turėtų būti sprendžiami pagrindiniai per Europos semestrą nustatyti uždaviniai ir jie turėtų būti suderinti su Europos žaliojo kurso ir skaitmeninės darbotvarkės principais.

1.7. Reikia greitai ir veiksmingai koordinuoti Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos veiksmus, kad būtų išvengta vėlavimų, kurie trukdytų pasiekti Priemonės tikslus.

1.8. Atsižvelgiant į trumpą laiką, per kurį turėtų būti parengti ir užbaigti įvairūs projektų planai, valstybės narės turi nedelsdamos imtis visapusiškų atsakomųjų veiksmų.

1.9. EESRK mano, kad labai svarbu, kad valstybės narės glaudžiai bendradarbiautų su Europos Komisija tam, kad patvirtintų, stebėtų ir užtikrintų sėkmingą pagal Priemonę pateiktų projektų planų užbaigimą.

1.10. Planuose turėtų būti numatyta tiesioginė finansinė parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms.

1.11. EESRK mano, jog labai svarbu, kad visos paskelbtos priemonės, ypač tos, pagal kurias teikiama finansinė parama, būtų papildytos aiškia ir verslui naudinga informacija klausimais, kokios rūšies parama teikiama, kaip MVĮ gali veiksmingai pasinaudoti įvairiomis esamomis ES finansinėmis priemonėmis, į ką kreiptis ES lygmeniu kilus klausimų, kokios nacionalinės įstaigos dalyvauja skirstant lėšas, į kokius nacionalinius subjektus MVĮ gali kreiptis, koks yra nacionalinių bankų vaidmuo ir kokios jų pareigos.

1.12. Projektų teikimą, tvirtinimą, stebėseną ir užbaigimą būtų galima paspartinti aktyviai įtraukiant privačiojo sektoriaus konsultacines bendroves, turinčias pasaulinės patirties atitinkamose srityse.

1.13. EESRK dar kartą pabrėžia, kad reikia dalytis geriausios ES patirties pavyzdžiais ir pagreitinti turimų lėšų paskirstymo ir išmokėjimo biurokratinės procedūras, kartu užtikrinant reikiamą Europos Komisijos teikiamą techninę paramą ⁽⁵⁾.

1.14. Valstybių narių pateiktuose planuose turėtų būti atsižvelgiama į socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį ir nuomones. Visų pirma, EESRK jau ragino užtikrinti aktyvesnę organizuotos pilietinės visuomenės vaidmenį „ieškant sutarimo tarp Europos Komisijos ir valstybių narių vizijos dėl Reformų programų turinio“ ⁽⁶⁾.

1.15. Techninės paramos priemonė gali veiksmingai papildyti Komisijos pasiūlytus priemonių rinkinius, skirtus COVID-19 pandemijos ekonominiams padariniams šalinti.

2. Įžanga ir bendrosios pastabos

2.1. Siūlomos Priemonės tikslas – skatinti Sąjungos ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą gerinant valstybių narių atsparumą ir gebėjimą prisitaikyti, švelninant socialinį ir ekonominį krizės poveikį ir remiant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kurios tikslas – neutralaus poveikio klimatui Europa iki 2050 m., taip padedant atkurti valstybių narių ekonomikos augimo potencialą pasibaigus COVID-19 krizei, skatinant darbo vietų kūrimą ir tvarų ekonomikos augimą.

2.2. Priemonė bus grindžiama negrąžintinos finansinės paramos ir paskolų teikimu siekiant padėti šalims, ypač turinčioms mažesnes pajamas vienam gyventojui ir didelį nedarbą, tinkamai įveikti sunkias ekonomines pandemijos pasekmes.

2.3. Paskolos papildys negrąžintiną paramą ir joms bus taikomi ilgi terminai ir palankios palūkanų normos, kuriomis naudojasi Sąjunga.

⁽³⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos investicijų stabilizavimo priemonės sukūrimo, COM(2018) 387 final.

⁽⁴⁾ OL C 62, 2019 2 15, p. 121.

⁽⁵⁾ OL C 237, 2018 7 6, p. 53.

⁽⁶⁾ OL C 62, 2019 2 15, p. 121.

2.4. COVID-19 pandemija yra mūsų laikų pasaulinė sveikatos krizė, kuri iki šiol (2020 m. birželio 12 d. duomenimis) nusinešė daugiau kaip 420 000 žmonių gyvybių⁽⁷⁾. COVID-19 yra daug daugiau nei tik sveikatos krizė: ji padarė didžiulį socialinį ir ekonominį poveikį visame pasaulyje, kurio mastą vis dar sunku įvertinti. Remiantis naujausia Pasaulio banko pasaulinių ekonomikos perspektyvų ataskaita (2020 m. birželio mėn.), koronaviruso sukeltas šokas lems giliausią pasaulinį ekonomikos nuosmukį nuo Antrojo pasaulinio karo.

2.5. Prognozuojama, kad 2020 m. pasaulio ekonomika sumažės 5,2 proc., t. y. maždaug tris kartus daugiau nei 2008–2009 m. pasaulinės finansų krizės metu. Numatoma, kad 2020 m. tarp išsivysčiusios ekonomikos šalių realiojo BVP augimo tempas bus atitinkamai - 6,1 proc. JAV ir, atitinkamai, - 9,1 proc. euro zonoje. Pasaulio banko 2020 m. birželio mėn. ataskaitoje⁽⁸⁾ aiškiai nurodoma: „kadangi daugiau nei 90 proc. besivystančių rinkų ir besivystančių šalių prognozuojama, kad pajamos vienam gyventojui šiemet mažės, tikėtina, kad daug milijonų žmonių vėl pateks į skurdą.“

COVID-19 sukulto šoko ekonominiai padariniai⁽⁹⁾:

- 1) padidėjęs neapibrėžtumas, skatinantis atsargumo sumetimais taupyti;
- 2) sumažėjęs vartojimas;
- 3) sumažėjęs susidomėjimas gamybinėmis investicijomis;
- 4) didėjantis nedarbas, kurio dalis greičiausiai išliks nuolatinis;
- 5) sumažėjusi pasaulinės prekybos apimtis ir dideli pasaulinių tiekimo grandinių sutrikimai;
- 6) biržos prekių kainų (ypač naftos kainų) mažėjimas, dėl kurio tradiciniams biržos prekių eksportuotojams tampa ypač sunku finansuoti einamąsias sąskaitas;
- 7) staigus reikalaujamų rizikos priedų, susijusių su rizikingo turto laikymu, padidėjimas.

2.6. Dabar jau žinome, kad priemonės, kurios gali padėti išspręsti sveikatos krizę, gali pagilinti ekonomikos krizę ir atvirkščiai. Priemonės, kurių imamasi pandemijos kreivės išlyginimui, neišvengiamai padidina makroekonominio nuosmukio kreivę ir kelia pavojų visoms tiekimo grandinėms, įskaitant labai svarbias žmogaus išgyvenimui (maistas ir vaistai). Jei pandemijos poveikis ir toliau didės, gali kilti finansų krizė, dėl kurios gali sustoti skolinimas, tęstis pasaulinis nuosmukis ir sulėtėti ekonomikos atsigavimas. Kaip teigiama 2020 m. birželio mėn. Pasaulio banko ataskaitoje „Pasaulio ekonomikos perspektyvos“, „dėl didėjančio skolos lygio pasaulinė finansų sistema tapo pažeidžiamesnė įtampai finansų rinkoje“.

2.7. Todėl reikalinga skubi ir didelio masto finansinė parama ekonominiams pastarojo meto krizės padariniams pažaboti ir užtikrinti, kad valstybių narių ekonomika taptų atsparesnė ir geriau pasirengusi ateičiai.

2.8. Ekonominiai prioritetai turėtų būti šie:

- 1) svarbu užtikrinti, kad darbuotojai liktų įdarbinti, net jei jie yra karantine arba buvo priversti likti namuose;
- 2) pažeidžiamas gyventojų grupes remiančios viešosios ir privačiosios institucijos turi gauti finansinę paramą iš vyriausybių;
- 3) MVĮ turėtų būti apsaugotos nuo bankroto (poreikis mokesčių mokėtojų pinigais remti dideles ne finansų bendroves yra kur kas mažiau akivaizdus);

⁽⁷⁾ <https://ourworldindata.org/grapher/total-deaths-covid-19>

⁽⁸⁾ Pasaulio bankas „Pasaulio ekonomikos perspektyvos“, 2020 m. birželio mėn.

⁽⁹⁾ P. Koundouri, Atėnų ekonomikos ir verslo universitetas, darbo dokumentas, 2020 m.

- 4) atsižvelgiant į padidėjusį neveiksnių paskolų skaičių, prireiks politinių priemonių finansų sistemai paremti;
- 5) turėtų būti priimti fiskaliniai paketai, atitinkantys su krize susijusį BVP praradimą.

2.9. Dabar Komisija siūlo skirti didesnę ES biudžetą siekiant atitaisyti tiesioginę ekonominę ir socialinę pandemijos žalą, paskatinti atsigavimą ir užtikrinti geresnę ateitį naujai kartai. Siekdama užtikrinti, kad visose valstybė narėse atsigavimas būtų tvarus, vienodas, įtraukus ir teisingas Europos Komisija siūlo sukurti naują ekonomikos gaivinimo priemonę pavadinimu „Next Generation EU“, įtrauktą į veiksmingą ir šiuolaikišką pakoreguotą ilgalaikį ES biudžetą. Priemonės „Next Generation EU“ pavyzdinė iniciatyva yra Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė⁽¹⁰⁾.

3. Bendrieji ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir techninės paramos priemonės principai

3.1. EESRK labai palankiai vertina ir remia siūlomą Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (toliau – Priemonė) ir Techninės paramos priemonę (toliau – Priemonė), kurių tikslas – teikti didelio masto finansinę paramą viešosioms investicijoms ir reformoms, visų pirma žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos srityse. Šia parama siekiama ne tik padėti valstybių narių ekonomikai tapti atsparesne ir geriau pasirengusia ateičiai, bet ir padėti greičiau ir veiksmingiau įveikti pandemijos padarinius.

3.2. EESRK yra labai susirūpinęs dėl pandemijos ekonominių padarinių valstybėse narėse, ypač susijusių su išaugusiu nedarbu (jaunimo nedarbas kai kuriose pietinėse ES šalyse pasiekė net 33 proc.), taip pat dėl padidėjusio skurdo lygio.

3.3. EESRK sutinka, kad pandemija, regis, yra „didžiausias ekonominis sukrėtimas po Didžiosios depresijos, turintis pražūtingų padarinių milijonams mūsų piliečių ir įmonių, ir, žinoma, galintis pagilinti ekonominius ir socialinius skirtumus bei lemti didelį susiskaidymą“⁽¹¹⁾.

3.4. EESRK jau yra pabrėžęs, kad ši ekonomikos raida „nevyko vienodai visoje ES teritorijoje ir euro zonoje ir kad konvergencijos pažanga išlieka nepakankama. Tvarumas taip pat tampa vis sudėtingesniu uždaviniu ES“⁽¹²⁾.

3.5. EESRK yra įsitikinęs, kad „Europos integracija atsidūrė kryžkelėje. Iš pastarosios ilgalaikės ekonomikos krizės ir gilių socialinių randų, kuriuos ji paliko kelete valstybių narių, išmokome vieno dalyko – tai, kad nėra valstybių narių ir regionų ekonominės ir socialinės konvergencijos, todėl kyla grėsmė Europos projekto politiniam tvarumui ir visai Europos piliečių iš jo gautai naudai“⁽¹³⁾.

3.6. EESRK mano, kad „Europos ekonomikos konkurencingumo, t. y. jos pajėgumo tvariai didinti savo produktyvumą ir gyvenimo lygį, stiprinimas kartu siekiant neutralizuoti poveikį klimatui, ypač vykdant mokslinius tyrimus, plėtrą ir užtikrinant gausesnius bei geresnius darbuotojų igūdžius, turėtų būti vykdomas kartu su šiomis iniciatyvomis“⁽¹⁴⁾.

3.7. EESRK yra įsitikinęs, kad „Ekonomikos ir darbo rinkos atsparumo plėtojimas užtikrinant ekonominių, socialinių, aplinkos ir institucinių tvarumą turėtų būti pagrindinė politikos kryptis, kuria bus skatinama didėjanti konvergencija ir teisingumas pereinant prie poveikį klimatui neutralizuojančios ekonomikos (t. y. ekonomikos, kurioje išmetamas ir sugeriamas vienodas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis), kartu sprendžiant skaitmeninimo ir demografinių pokyčių keliamas problemas“⁽¹⁵⁾. Be to, EESRK palaiko raginimą Europos Sąjungai įsipareigoti iki 2050 m. užtikrinti neutralų anglies dioksido poveikį klimatui ir atitinkamai pakoreguoti tikslą iki 2030 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Jungtinių Tautų aplinkos programos (UNEP) 2019 m. ataskaitoje dėl atotrūkio išmetamųjų teršalų srityje nurodoma, kad pasauliniu mastu išmetamą teršalų kiekį reikia mažinti po 7,6 proc. per metus pradedant jau dabar, kad pasaulinis atšilimas neviršytų 1,5 °C. Tai reiškia, kad iki 2030 m. pasaulinį išmetamą teršalų kiekį reikia sumažinti mažiausiai 68 proc.

⁽¹⁰⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, COM(2020) 408 final, 2020 m. gegužės 28 d.

⁽¹¹⁾ Komisijos nario P. Gentiloni kalba spaudos konferencijoje dėl Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, Europos Komisijos pranešimas spaudai, 2020 m. gegužės 28 d.

⁽¹²⁾ OL C 47, 2020 2 11, p. 106.

⁽¹³⁾ OL C 353, 2019 10 18, p. 23.

⁽¹⁴⁾ Ten pat.

⁽¹⁵⁾ Ten pat.

3.8. Todėl EESRK pritaria, kad pagrindinis Priemonės tikslas turėtų būti:

- 1) skatinti Sąjungos ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą;
- 2) švelninti socialinį ir ekonominį krizės poveikį ir
- 3) remti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kurios tikslas – neutralaus poveikio klimatui Europa iki 2050 m., taip padedant atkurti valstybių narių ekonomikos augimo potencialą pasibaigus COVID-19 krizei, skatinant darbo vietų kūrimą ir tvarų ekonomikos augimą.

3.9. EESRK pabrėžia, kad šios investicijos ir reformos turėtų būti orientuotos į žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos uždavinių sprendimą ir investicijų reikmes, o drauge ir į tvarų atsigavimą.

3.10. Šiuo metu plačiai pripažįstama, kad žaliaji skatinimo politika turi pranašumą, palyginti su tradicinėmis fiskalinėmis paskatomis, ir kad klimatui palanki politika taip pat pasižymi geresnėmis ekonominėmis savybėmis. Ekologiškos stovybos projektai, pavyzdžiui, šiluminės izoliacijos arba atsinaujinančiosios energijos infrastruktūra, gali turėti didesnę didinamąjį poveikį dėl mažesnių ilgalaikių energijos sąnaudų ir poveikio visai ekonomikai.

3.11. EESRK sutinka, kad finansų įstaigoms ir vyriausybėms atėjo laikas ne tik skirti lėšų epidemijos kontrolei ir atitinkamiems biomedicininiais moksliniais tyrimams, investuoti į sienų saugumą, saugias keliones ir saugią prekybą, bet ir pradėti taikyti ES taksonomiją tvarioms investicijoms (2019 m.), palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro naudojant esamas atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijas, iškastiniam kuro teikiamas subsidijas nukreipti į ekologiškus ir pažangius klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos infrastruktūros projektus, investuoti į žiedinę ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką, pereiti nuo pramoninio prie regeneracinio žemės ūkio ir investuoti į maisto tiekimo saugumą, skatinti Europos tiekimo grandines, sumažinti transportavimo poreikius ir išnaudoti skaitmeninės revoliucijos teikiamą naudą, kartu užtikrinant IRT tinklų saugumą⁽¹⁶⁾.

3.12. EESRK pritaria Tarptautinei energetikos agentūrai, kad perėjimas prie švarios energijos gali suteikti postūmį Europos ekonomikai ir padėti įgyvendinti plataus užmojo darbo vietų kūrimo ir klimato kaitos tikslus modernizuojant energetikos sistemas. Atsižvelgiant į tai, kad vyriausybės tiesiogiai ar netiesiogiai valdo daugiau kaip 70 proc. pasaulinių investicijų į energetiką, šiuo krizės laikotarpiu jų veiksmas yra svarbesnis nei bet kada anksčiau. Politikos nuostatos gali aktyviai nukreipti su energetika susijusias investicijas tvaresniu keliu, o energijos vartojimo efektyvumas, atsinaujinantieji energijos ištekliai ir baterijų kaupimo įrenginiai turėtų tapti ekonomikos atsigavimo pagrindu. Pagal energetikos sektoriaus skatinimo programas pirmiausia turėtų būti remiami dabartiniai darbuotojai, naujų darbo vietų kūrimas ir išmetamųjų teršalų kiekio mažinimas. Tarptautinė energetikos agentūra⁽¹⁷⁾ rekomenduoja remtis tuo, kas jau padaryta ir galvoti apie ateitį. Lengviausia yra išplėtoti politines priemones, grindžiamas esamomis teisinėmis ir institucinėmis struktūromis.

3.13. EESRK tvirtai pritaria, kad šiuo reglamentu nustatyta Priemonė turėtų padėti integruoti klimato politikos veiksmus ir aplinkos tvarumą ir pasiekti bendrą tikslą – 25 proc. ES biudžeto išlaidų skirti klimato tikslams įgyvendinti.

3.14. EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad priemonė iš esmės turėtų būti grindžiama negrąžintinos finansinės paramos teikimu siekiant padėti šalims, ypač toms, kurių pajamos vienam gyventojui yra mažesnės ir kuriose aukštas nedarbo lygis, tinkamai susidoroti su sunkiais ekonominiais pandemijos padariniais, o paskolos turėtų tik papildyti negrąžintiną paramą ir joms turėtų būti taikomi ilgi terminai ir palankios palūkanų normos, kuriomis naudojasi Sąjunga.

⁽¹⁶⁾ P. Koundouri, *Never Waste a Good Crisis: For a Sustainable Recovery from COVID-19*, 2020 m. balandžio mėn.

⁽¹⁷⁾ Tarptautinė energetikos agentūra, <https://www.iea.org/>

3.15. EESRK pritaria Komisijos ketinimui pasinaudoti visa ES biudžeto galia, kad investicijos būtų sutelktos ir finansinė parama būtų teikiama svarbiausiais pirmaisiais ekonomikos atsigavimo metais, kartu priimant skubią Europos ekonomikos gaivinimo priemonę, kurią sudaro 808 984,090 mln. EUR (dabartinėmis kainomis) ir sustiprintą 2021–2027 m. daugiamečių finansinę programą (DFP).

3.16. EESRK ragina „tęsti veiksmingas struktūrines reformas ir tikslines investicijų strategijas“⁽¹⁸⁾.

3.17. EESRK pritaria ketinimui nustatyti atskirą techninės paramos priemonę, kuria galėtų naudotis visos valstybės narės ir kuri pakeistų Struktūrinių reformų rėmimo programą (SRRP)⁽¹⁹⁾.

4. Nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimas, pateikimas, vertinimas ir terminai

4.1. EESRK mano, kad Priemonės lėšos turi būti kuo greičiau skiriamos valstybėms narėms, kurios savo ruožtu turėtų jas veiksmingai panaudoti, kad būtų kuo labiau padidinta Priemonės teikiama nauda.

4.2. Valstybės narės turėtų parengti nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kuriuose būtų nustatyta ateinančių ketverių metų reformų ir investicijų darbotvarkė.

4.3. EESRK mano, kad šiais planais turėtų būti siekiama spręsti pagrindines problemas, su kuriomis susiduria valstybės narės, kaip nustatyta Europos semestre, tokiose srityse kaip konkurencingumas, našumas, švietimas ir įgūdžiai, sveikata, užimtumas ir ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda. Planais taip pat turėtų būti užtikrinama, kad šios investicijos ir reformos būtų tinkamai nukreiptos į problemas, susijusias su žaliaja ir skaitmenine pertvarka, kad būtų padedama kurti darbo vietas ir užtikrinti tvarų ekonomikos augimą, o Sąjunga taptų atsparesnė.

4.4. EESRK mano, kad būtina stiprinti dabartinę paramos mažosioms ir vidutinėms įmonėms teikimo sistemą ir teikti joms tiesioginę finansinę paramą taikant novatorišką priemonę, kad jos būtų apsaugotos nuo bankroto.

4.5. Kiekviena paskelbta priemonė, ypač ta, kuria teikiama finansinė parama, turėtų būti papildyta aiškia ir verslui palankia informacija apie tai, kokios rūšies parama teikiama, kaip MVĮ gali veiksmingai pasinaudoti įvairiomis esamomis ES finansinėmis priemonėmis, į ką kreiptis ES lygmeniu kilus klausimų, kokios nacionalinės įstaigos dalyvauja skirstant lėšas, į kokius nacionalinius subjektus MVĮ gali kreiptis, koks yra nacionalinių bankų vaidmuo ir kokios jų pareigos ir t. t.

4.6. EESRK mano, kad šiame procese reikėtų rimtai atsižvelgti į socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį ir požiūrį.

4.7. EESRK jau yra siūlęs „nustatyti taisyklę, pagal kurią finansavimas neturėtų būti skiriamas toms valstybėms narėms, kurios, priimdamos sprendimą dėl daugiamečių reformų išipareigojimų planų, visapusiškai netaikė partnerystės principo ir realiai neįtraukė socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų“⁽²⁰⁾. Partnerystės principo taikymas yra ypač svarbus užtikrinant reformų, pagrįstų faktiniais duomenimis, susijusiais su realia kiekvienos valstybės narės ekonomine padėtimi, įgyvendinimą“⁽²¹⁾.

4.8. EESRK pritaria, kad planus turėtų įvertinti Komisija, remdamasi skaidriais kriterijais, visų pirma, be kita ko, klausimais, ar tikėtina, kad planu bus veiksmingai sprendžiami esminiai per **Europos semestro procesą** nustatyti uždaviniai, ar jis padeda didinti valstybės narės ekonomikos augimo potencialą ir atsparumą ir ar jis padeda stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, ar plane numatytos žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai svarbios priemonės ir ar valstybės narės pateiktos numatomos išlaidos yra pagrįstos ir patikimos bei proporcingos tikėtinam poveikiui ekonomikai.

4.9. EESRK mano, kad skirstant lėšas taip pat reikėtų atsižvelgti į konvergencijos kriterijus⁽²²⁾.

⁽¹⁸⁾ OL C 47, 2020 2 11, p. 106.

⁽¹⁹⁾ 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/825 dėl 2017–2020 m. struktūrinių reformų rėmimo programos sudarymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 1305/2013 (OL L 129, 2017 5 19 p. 1).

⁽²⁰⁾ 2014 m. sausio 7 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso (OL L 74, 2014 3 14, p. 1).

⁽²¹⁾ OL C 237, 2018 7 6, p. 53.

⁽²²⁾ Ten pat.

4.10. EESRK laiko pagrįsta, kad:

- 1) finansinė parama ir susiję veiksmai, kurių imasi valstybės narės pagal Priemonę, turėtų būti teikiami pradiniam etape iki 2024 m. pabaigos, o kalbant apie negrąžintą finansinę paramą, turėtų būti išpareigota skirti bent 60 proc. visos sumos iki 2022 m. pabaigos;
- 2) valstybės narės turėtų ne vėliau kaip iki balandžio 30 d. pateikti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kurie turėtų būti atskiras nacionalinės reformų programos priedas;
- 3) valstybės narės turėtų turėti galimybę pateikti plano projektą kartu su ateinančių metų biudžeto projektu prieš tai einančių metų spalio 15 d.;
- 4) Komisija ir valstybės narės turėtų po 2024 m. iki DFP pabaigos (2027 m.) likusius metus skirti atitinkamų veiksmų įgyvendinimui vietoje skatinti ir numatytam atitinkamų ekonomikos ir socialinių sektorių atsigavimui pasiekti, taip pat atsparumui ir konvergencijai skatinti.

4.11. EESRK pabrėžia, kad reikia numatyti pakankamai laiko, kad būtų galima veiksmingai įgyvendinti Priemonės projektą ir pasiekti jo tikslus. Be to, Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad tuo atveju, jei dauguma manys, kad plano įgyvendinimui nereikia daug laiko, galiausiai nepavyks pasiekti jame nustatytų tikslų.

4.12. EESRK pabrėžia, kad reikia greitai ir veiksmingai koordinuoti Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos veiksmus, kad būtų išvengta vėlavimų, kurie trukdytų pasiekti Priemonės tikslus. Atsižvelgiant į trumpą laiką, per kurį turėtų būti parengti ir užbaigti įvairūs projektų planai, valstybės narės taip pat turi nedelsdamos imtis visapusiškų atsakomųjų veiksmų. Valstybės narės turėtų glaudžiai bendradarbiauti su Europos Komisija, kad patvirtintų, stebėtų ir užtikrintų sėkmingą pagal Priemonę pateiktų projektų planų užbaigimą. Projektų teikimą, tvirtinimą, stebėseną ir užbaigimą būtų galima paspartinti aktyviai įtraukiant privačiojo sektoriaus konsultacines bendroves, turinčias pasaulinės patirties atitinkamose srityse.

4.13. EESRK dar kartą pabrėžia, kad reikia dalytis geriausios ES patirties pavyzdžiais ir pagreitinti turimų lėšų paskirstymo ir išmokėjimo biurokratinės procedūras, kartu užtikrinant reikiamą Europos Komisijos teikiamą techninę paramą⁽²³⁾.

5. Techninės paramos priemonė

5.1. EESRK pritaria nuolatinėms struktūrinėms reformoms, kuriomis siekiama socialinės ir ekonominės plėtros, įskaitant institucinių gebėjimų stiprinimą administracinei kokybei gerinti. Tokios reformos turėtų būti skirtos konkrečiai šaliai ir demokratiškai remiamos, išvengiant vieno visiems tinkančio požiūrio visose valstybėse narėse⁽²⁴⁾.

5.2. EESRK pritaria, kad Techninės paramos priemonė turėtų lydėti prašančiųjų valstybių narių nacionalines valdžios institucijas visuose ar tam tikruose reformų proceso etapuose.

5.3. EESRK pabrėžia, kad Techninės paramos priemonė yra reikalinga siekiant remti valstybių narių valdžios institucijų pastangas rengti reformas pagal savo prioritetus ir didinti jų gebėjimus formuoti ir įgyvendinti reformų politiką ir strategijas, tuo pačiu pasinaudojant geriausią patirtimi ir viena kitos pavyzdžiais.

5.4. EESRK pritaria, kad Techninės paramos priemonė gali veiksmingai papildyti Komisijos pasiūlytus priemonių rinkinius, skirtus COVID-19 pandemijos ekonominiams padariniams šalinti.

2020 m. liepos 16 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER*

⁽²³⁾ Ten pat.

⁽²⁴⁾ Ten pat.